

Co-funded by
the European Union

SAĞIR SÜRÜCÜLER TRAFİK VE SÜRÜCÜ EĞİTİMLERİNDE İŞARET DİLİ

MODÜL: 5. GEÇİŞ HAKKI

ETKİNLİK: 5.1. GEÇİŞ HAKKI, GEÇİŞ ÜSTÜNLÜĞÜ, GEÇİŞ KOLAYLIĞI VE YOL VERME

**Co-funded by
the European Union**

"Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them."

"Avrupa Birlięi tarafından finanse edilmiştir. Ancak burada ifade edilen görüş ve düşünceler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birlięi'nin veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmayabilir. Ne Avrupa Birlięi ne de EACEA bu görüşlerden sorumlu tutulamaz."

This document has been prepared as free learning and teaching material (Open Educational Resource) and is published under the Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International license. To view a copy of this license, visit:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Bu belge, ücretsiz öğrenme ve öğretim materyali (Açık Eğitim Kaynağı) olarak hazırlanmıştır ve Atıf-Ticari Olmayan-AynıLisanslaPaylaş 4.0 Uluslararası lisansı altında yayınlanmaktadır. Bu lisansın bir kopyasını görüntülemek için aşağıdaki adresi ziyaret edin.

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Deaf Drivers

Co-funded by
the European Union

SAĞIR SÜRÜCÜLER
2024-1-TR01-KA220-ADU-000246729
“Sign Language for Traffic and Driver Trainings”

FAALİYET ŞABLONU

Modül	Modül 5:Geçiş hakkı öğretim modülü (A.3.6.)
Faaliyet adı	Etkinlik 1: Geçiş hakkı, geçiş üstünlüğü, geçiş kolaylığı ve yol verme (Etkinlik 5.1)
Faaliyet özeti	Bu etkinliğin amacı, sürücülerin trafikte araçların, yayaların ve diğer yol kullanıcılarının geçiş hakkı veya geçiş önceliğine sahip olduğunu öğretmektir. Bu etkinlikte öncelikle, geçiş hakkı, geçiş üstünlüğü, geçiş önceliği gibi modüle yönelik kavramlar açıklanarak, farklı yol ve trafik şartlarında geçiş hakkı uygulanmasında genel kuralları aktarılacaktır.
Konular	Bu etkinlikte aşağıdaki konu başlıkları ele alınacaktır 5. Geçiş hakkı 5.1. Geçiş hakkı, geçiş üstünlüğü, geçiş kolaylığı ve yol verme 5.1.1. Geçiş hakkı nedir 5.1.2. Geçiş üstünlüğü 5.1.3. Geçiş hakkı kuralları ve geçiş hakkının uygulanması 5.1.4. Geçiş kolaylığı sağlama
Yazar(lar)	Tarih: Versiyon:
Gözden Geçiren:	Tarih: Versiyon:

Etkinlik Senaryosu (Scenario of the Activity)

5. Geçiş hakkı

5.1. Geçiş hakkı, geçiş üstünlüğü, geçiş kolaylığı ve yol verme

5.1.1. Geçiş hakkı nedir

Trafikte geçiş hakkı, geçiş üstünlüğü ve geçiş önceliği gibi birbirlerine çok yakın kavram ve ifadeler kullanılır. Bu kavramlar uygulama aşamasında ve mevzuat açısından birbirlerinden farklıdır.

Resim 1:Kavşakta geçiş hakkı

Geçiş hakkı, belirli bir durumda bir aracın diğerine göre yol önceliği anlamına gelir.

Çeşitli trafik şartlarında, kimin yol vermesi gerektiğini ve kimin önce kavşağa girme, dönme, geçme veya hareket etme hakkına sahip olduğunu belirlemek için kullanılır. Buna göre geçiş önceliği ile geçiş hakkı aynı anlamdadır, ancak mevzuatta geçiş hakkı kullanılır.

5.1.2. Geçiş üstünlüğü

Geçiş üstünlüğü; can ve mal güvenliğini tehlikeye sokmamak şartıyla, belirli araç sürücülerinin, görev sırasında, trafik kısıtlama veya yasalarına bağlı olmamalarıdır. Karayolunda görevli ve resmî araçların, trafik güvenliğini sağlamak ve diğer yol kullanıcılarını tehlikeye atmadan, trafik kurallarında kısıtlama veya yasalara uymadan geçiş haklarını kullanma durumudur. Geçiş üstünlüğü olan araçlar bazı trafik kurallarından muaf tutulurlar.

Buna göre, geçiş hakkı trafik kuralları gereği kavşak ve geçişlerde karayolunu kullanmada öncelik anlamına gelir. Geçiş üstünlüğü ise, güvenlik, acil durum veya yasal bir önem durumunda, görevleri gereği bazı araçlara öncelikli geçiş hakkı tanınması durumudur. Örneğin; ambulansların (Resim 1) geçiş üstünlüğü vardır. Acil hasta taşıyan ambulanslar siren çalarak, mavi flaşör tepe lambası yakarak, hatta gerektiğinde emniyet şeridini kullanarak ve kırmızı ışıktaki bile geçiş üstünlüğünü kullanırlar. Trafik ışığı olan bir yolda, ambulanslar kırmızı ışıktaki bile geçmeleri durumu bir geçiş üstünlüğüdür.

Resim 2: Ambulans

Geçiş üstünlüğü olan araçların özellikleri

Yasal düzenlemelerde belirtilen araçların acil ve önemli durumlarda trafik kurallarına uymama hakkını ifade eden geçiş üstünlüğü, bu araçlar tarafından her zaman kullanılamaz. Geçiş üstünlüğü olan araçların görevde ve acil bir durum olması gerekir.

Acil ve önemli güvenlik durumunda görevde olan bu araçların, diğer sürücülerini uyarmak ve geçiş hakkını istemek için hem sesli hem de ışıklı uyarı işaretlerini çalıştırmaları gerekir. Bu işaretlerin kullanımı sırasında en az 150 metreden görünebilmeleri esastır. Işıklı uyarı sistemlerinin aralıklı yanıp sönmesi veya dönerli olması ve araçların tepesine takılması gerekir. Işıklı uyarı sistemleri araçların türlerine göre yasal olarak belirlenmiştir. Buna göre geçiş üstünlüğü olan araçlarda ışıklı uyarı amaçlı tepe lambaların renkleri aşağıda gösterilmiştir (Resim 3, 4, 5 ve 6);

- Mavi – kırmızı: Polis, genel kolluk ve güvenlik araçlarında kullanılır (Resim 3);
- Kırmızı – Yangın, afet ve acil durum hizmetleri veren araçlarda (Resim 4)
- Mavi – Ambulans, organ nakil, tutuklu sevk araçlarında (Resim 5)
- Sarı – Yol yapım veya doğalgaz acil müdahale için görevli araçlarda (Resim 6)

kullanılır.

Resim 3 Polis

Resim 4: İtfaiye

Resim 5 Ambulans

Resim 6 Yol yapım

Geçiş üstünlüğüne sahip araçlar kanun ile belirlenmiştir. Bu araçlar özetle aşağıda sıralanmıştır:

Resim 7 Geçiş Üstünlüğü Olan Araçlar

- Ambulans, cankurtaran, yaralı veya acil hasta taşıyan araçlar,
- İtfaiye, yangına müdahale için görevli araçlar,
- Polis veya kolluk kuvvetlerinin araçları ya da trafik düzenleme araçları,
- Acil durum ve afet ile mücadele araçları,
- Hükümlü veya sanığı takip eden veya emniyet ve asayiş korumak için kullanılan araçlar
- Devletin yasama, yürütme ve yargı organlarının üst makamlarına ait araçlar
- Mevzuatla görev ve hizmet gereği veya güvenlik nedenleriyle geçiş üstünlüğü verilen diğer araçlar

5.1.3. Geçiş hakkı kuralları ve geçiş hakkının uygulanması

Geçiş hakkının kullanılmasında öncelikle aracın geçiş üstünlüğü olma durumu, sonra trafik işaretleri, daha sonra ise aracın bulunduğu yol durumuna göre karar verilir. Bu durumda geçiş hakkı uygulanması için 3 önemli önceliğe bakmalıyız.

Geçiş hakkı kullanılmasında üç öncelik

- Geçiş üstünlüğü önceliği,
- Trafik polisi veya trafik işareti önceliği,
- Yolun önceliği

Geçiş üstünlüğü önceliği

Geçiş üstünlüğü olan araçlar trafik işaretleri olsa bile geçiş hakkına her zaman sahiptir ve bu araçlara geçiş kolaylığı sağlanmalıdır. Geçiş üstünlüğü olan araçları bir önceki konuda görmüştük. Ambulans, itfaiye aracı, polis ve kolluk kuvvetlerinin araçları geçiş hakkını öncelikli kullanırlar, bu araçlara geçiş kolaylığı sağlamayan araçlara cezai yaptırımlar uygulanır.

Trafik polisinin ve trafik işaretlerinin önceliği

Geçiş hakkının kullanılması trafik kurallarında belirtilmiştir. Buna göre, trafik işaretleri ve trafik ışıkları hangi aracın geçiş hakkına sahip olduğunu gösteren en temel unsurlardır. Bunun dışında, trafik polisi, trafik jandarması veya trafik zabıtası varsa trafik işaret ve ışıkları yerine trafik polisinin vermiş olduğu talimatlar ve geçiş hakkı geçerlidir (Resim 8). Örneğin trafik polisi yol emniyeti için trafiği durdurabilir ve tüm araçların geçiş hakkını belirli bir süre iptal edebilir.

Resim 8: Trafik Polisi, "Dur"

Yolun önceliği

Geçiş hakkı aracın bulunduğu yola göre değişir. Yol önceliğine göre geçiş hakkı için en temel örnek; anayol-tali yol kuralıdır. Ana yoldaki araçların geçiş hakkı yani geçiş önceliği vardır. Kesişen yollarda ve özellikle kavşak veya bağlantı yollarında uygulanması gereken kurallardır. Bu konunun daha iyi anlaşılması için yol önceliğine göre geçiş hakkını birkaç öne çıkan maddeler halinde anlatmaya çalışalım.

Aksine bir işaret veya geçiş üstünlüğü durumu yoksa genelde aşağıdaki temel kural uygulanır:

- Bir yola veya kavşağa girişte, yolda veya kavşakta bulunan aracın geçiş hakkı vardır.
- Geçiş hakkı ana yolda olan araca aittir.
- Sağdan gelen aracın geçiş hakkı vardır.
- Yaya geçidi, bisiklet yolu veya engelliler gibi düzenlenmiş özel alanlarda geçiş hakkı, belirtilen yol kullanıcılarının onlara aittir.

5.1.4. Geçiş kolaylığı sağlama

Geçiş kolaylığı sağlanması durumu, trafik kuralları gereği geçiş önceliği olan araçlara veya geçiş hakkı olan araçlara geçişlerini zora sokmamak, uygun ve güvenli bir şekilde yolu açmak, hızını azaltmak veya ayarlamak, yaklaşma mesafesini güvenli tutmak, diğer araçlarla iletişime geçmek gibi eylemleri içerir. Yasal olarak geçiş hakkınız olsa bile, diğer araçlara geçiş hakkı yani yol vermenin daha güvenli veya pratik olduğu durumlar vardır. Bu durumları yasal olarak geçiş kolaylığı ve trafik adabı gereği geçiş kolaylığı olarak iki başlıkta ele alabiliriz.

Yasal zorunluluk gereği geçiş kolaylığı

Resim 9: Karşıdan gelene yol ver

Yasal olarak geçiş kolaylığı sağlamaya örnek olarak; öncelikle trafik polisinin, trafik jandarmasının veya trafik zabıtasının verdiği işarete uygun hareket edilmesi örneği verilebilir. Buna göre yetkililerin işaretlerine göre, geçiş hakkı kullanacak araçlara yol verirken, geçiş yapacak araçların güvenli ve zaman kaybetmeden geçişlerini sağlayacak risksiz sürüşler çok önemlidir. Örneğin kamu spotunda "fermuar yöntemi" olarak anlatılan; şeritleri ortasındaki araçların, şerit çizgileri kenarlarına araçlarını alınması yoluyla acil geçecek araçlara bir geçici yol sağlanması bir geçiş kolaylığıdır. Benzer şekilde, trafik işaret levhalarının anlamlarına göre geçiş kolaylığı sağlamak zorunludur. Örneğin; sollama sırasında karşıdan gelen araca geçiş kolaylığı sağlanması gereken durumlar bazen trafik işareti ile belirtilir. (Resim 9). Bu işarete göre örneğin dar yol veya aynı anda iki araç yoldan geçemiyorsa geliş gidişli bir yolda karşıdan gelen aracın öncelikli geçiş hakkı vardır.

Bunlar dışında düz ve eğimsiz yollarda araç cinslerine göre kolaylık sağlama, eğimli yollarda inen araçların çıkan araçlara geçiş kolaylığı sağlama, dar yollarda araç cinsine göre geçiş hakkı verilmesi gibi geçiş kolaylığı sağlanmasına yönelik durumların detaylı anlatımı bir sonraki etkinlikte tekrar ele alınacaktır.

Trafik adabı gereği geçiş kolaylığı:

Trafikte, dikkatli ve saygılı olmak kadar, anlayışlı ve öngörülü olmak da çok önemlidir. Resim 9'da "Önceliği olan yön levhası" gösterilmektedir. Bu işaret, iki aracın yan yana geçemeyecek kadar dar olduğu yollarda hangi yönden gelen araçların geçiş önceliğine sahip olduğunu gösterir. Bu işarete göre beyaz yönde giden araçlar geçiş önceliğine sahiptir. Ancak geçiş hakkı bizde olsa da bazı durumlarda geçiş hakkımızı doğru ve uygun bir davranış ile başkasına bırakmak çok değerli bir davranıştır. Aynı zamanda bu davranış kazaların önlenmesine katkı sağlayabilir.

Resim 10: Önceliği olan yön

Trafikte saygı, sabır, anlayış, empati gibi duygular çok önemlidir. Aşağıdaki durumlarda geçiş hakkı diğer araçlara verilerek bir geçiş kolaylığı sağlanabilir. Bunlar;

- **Kazaları önlemek için geçiş hakkı verin:** Geçiş hakkı sizde olduğunda bile, diğer sürücü yol vermesi gerekirken yol vermiyorsa, kaza riskine girmektense yol vermek daha iyidir.
- **Kötü hava koşullarında geçiş hakkı verin:** Görüş mesafesinin düşük olması veya yolların kaygan olması başkalarının durmasını veya sizi görmesini zorlaştırabilir. Bu gibi durumları değerlendirerek geçiş kolaylığını diğer araçlara vermek iyi bir çözümdür.
- **Emin olmadığınız durumlarda geçiş hakkı verin:** Kurallar belirsizse, herkesin güvenliğini sağlamak için öncelikle siz yol verin.
- **Sizi sollamak isteyen araçlara geçiş hakkı verin:** Sizi geçmek isteyen araçlara, güvenli bir şekilde geçiş hakkı veriniz. Unutmayın ki, genelde en sol şerit sollama ve geçme şerididir, aracınızı en sol şeritte uzun süre kullanmanız yanlıştır.

Yasal olarak geçiş hakkı olanlara yol vermemek, para cezası, ehliyet puan cezası gibi yasal sonuçlara yol açar. İdari cezalardan daha önemli olan bir konu ise, yol vermemek bir kazaya neden olabilir. Böyle bir durumda maddi hasardan, kişisel yaralanma veya ölümlü bir kaza olayından sorumlu olma ihtimali vardır. Bu nedenle geçiş hakkı ve yol verme konusunda daha anlayışlı, sabırlı ve dikkatli olmamız gerekir.

Ölçme ve Değerlendirme

Ölçme ve Değerlendirme Şartlar

Bu eğitimde kursiyerlerin öğrenme düzeylerini ölçmek ve değerlendirmek amacıyla aşağıdakilere dikkat edilmesi gerekmektedir.

- Soru metinleri anlaşılır, açık ve kısa hazırlanmalıdır.
- Sorular çoktan seçmeli test tekniği ile hazırlanmalıdır.
- Sorularda yalnız 1 doğru cevap olacak şekilde 4 seçenek bulunmalıdır.
- Sorular hazırlanırken işaret dili anlatımına uygun kavramlar kullanılmalıdır.
- Sorular bu eğitimde yer verilen bilgileri kapsamalıdır.
- Testlerde cevap anahtarı ve puanlama anahtarı ayrı olarak hazırlanmalıdır.

Değerlendirme Testi

1- Araçların trafikte, yolu öncelikli kullanma veya kavşaklardan öncelikli geçme durumu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Trafik kuralı
- B) Sabit hız
- C) Geçiş hakkı
- D) Geçiş kolaylığı

2- Aşağıdaki araçlardan hangisinin geçiş üstünlüğü yoktur?

- A) Ambulans
- B) Çöp Kamyonu
- C) İtfaiye
- D) Polis

3- Geçiş üstünlüğü olan araçlardan hangisi kırmızı ve mavi tepe lambası bulundurur?

- A) İtfaiye
- B) Ambulans
- C) Polis
- D) Dozer

4- Aşağıdakilerden hangisi kara yolunda belirli resmi araçların, diğer sürücülerin can ve mal güvenliğini tehlikeye sokmamak şartı ile trafik kurallarında kısıtlama veya yasaklara uymadan geçiş hakkını kullanmasıdır?

- A) Sollama hakkı
- B) Geçiş yasağı
- C) Acil durum
- D) Geçiş üstünlüğü

5- Aşağıdakilerden hangisi geçiş kolaylığı sağlamanın faydalarından değildir?

- A) Öfke ve gerginlik oluşturur.
- B) Kazaları önler.
- C) Güvenli bir sürüş sağlar.
- D) Trafikte riskleri önler.

Cevap Anahtarı

1- C / 2- B / 3- C / 4- D / 5- A her soru 20 puan toplam 100 puan

Öz değerlendirme

Lütfen her ifadeyi değerlendirirken 1’den 5’e kadar bir puan verin:

1 = Hiç
katılmıyorum

2 = Katılmıyorum

3 = Kararsızım

4 = Katılıyorum

5 = Tamamen
katılıyorum

Değerlendirme İfadeleri	1	2	3	4	5
1. Trafikte geçiş hakkı kurallarını biliyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Geçiş üstünlüğü olan araçları tanıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Geçiş üstünlüğü olan araçların tepe lambalarını tanıyorum	☐	☐	☐	☐	☐
4. Geçiş kolaylığı vermenin faydalarını biliyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Geçiş hakkı kullanılmasında hangi önceliklere bakılması gerektiğini anlıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐

Puanlama Anahtarı

21 – 25 puan: Bilgi düzeyiniz çok iyi. Trafik kurumları konusunda bilinçlisiniz.

16 – 20 puan: Bilginiz yeterli, ancak bazı alanlarda gelişime açıksınız.

11 – 15 puan: Orta düzey bilgiye sahipsiniz, destekleyici eğitim faydalı olacaktır.

6 – 10 puan: Bilgi düzeyiniz düşük, kapsamlı eğitim önerilir.

0 – 5 puan: Konuya yönelik farkındalık ve bilgi ciddi düzeyde yetersizdir.